

јануар-март 2025.

ЖИЧКИ БЛАГОВЕСНИК

Часопис Епархије жичке

*Слава на висини Тосу, и на земљи мир,
међу људима добра воља!*

ЖИЧКИ БЛАГОВЕСНИК

Часопис Епархије жичке
јануар-март 2025.

Излази са благословом
Његовог Високопреосвештенства
Архиепископа и митрополита
жичког Г. др Јустина

Предња корица:
Рођење Христово

Задња корица:
Нова издања Епархије жичке

СР - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

271.222(497.11)

ЖИЧКИ благовесник : часопис Епархије жичке / одговорни уредник Александар Р. Јевтић. - 1997, бр. 1 - . - Краљево : Епархија жичка, 1997 - (Краљево : МАК-ДИ). - 24 cm

Наставља традицију Жичког благовесника из 1919. године.

Сви текстови представљају ставове аутора

САДРЖАЈ

У сусрет Божићу:

Свешти Владика Николај Жички,
Божићна посланица.....2

Протојереј Александар Р. Јевтић,
О Христовој лепоти.....5

Јереј Саво Величковић,
Празник Рођења Христовог – Божић....8

Проф. др Александар Пејровић,
Божић – празник празнине времена.....11

Библијски ликови:

Вероучиџељ Бојан Кнежевић,
Антијунаци библијских прича - Ирод Велики и Јуда Искариотски (Први део)..13

Духовна созерцања:

Монахиња Христијина (Стијојановић),
О усамљености и непроницљивости душе.....16

Ускликнимо с љубављу:

Александра Мијаиловић,
У сусрет Савиндану.....19

Лена Пејровић,
Шта бих поручила Светом Сави?.....21

Православље и спорт:

Јереј Немања Маџејић,
Теологија и спорт.....22

Лирски благовесник:

*Јеромонах Авакум (Проковић),
Вујанскомсветионику.....25*

Веронаука:

*Милујин Јовановић,
Света Литургија.....27*

*Јелена Ацовић,
Праштање и покајање.....28*

*Ученици ОШ „Свети Сава“ из Б. Башије,
Шта је то рај?.....30*

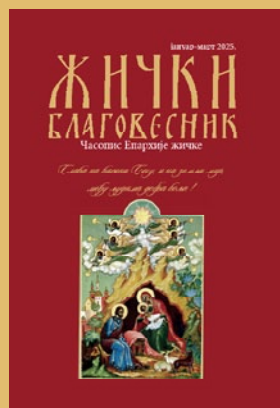
Прикази књига:

*Свети Симеон Солунски, Тумачење о
божанском храму, О Светој Лиџурџији,
Краљево: Епархијски управни одбор
Епархије жичке, 2024.....33*

*Проф. др Ведран Голијанин, Кад су
људи постојали хришћани, Краљево:
Епархијски управни одбор Епархије
жичке, 2024. ....37*

Летопис богослужења:

*Ђакон Стефан Симић,
Летопис богослужења Архиепископа и
Митрополита жичког Г. др Јустина.....42*

*Главни и одговорни уредник
протојереј Александар Р. Јевтић*

Уређивачки одбор:

*Архимандрит др Дамјан (Цветковић),
протојереј-ставрофор Љубинко Костић,
протојереј-ставрофор Милић Драговић,
протојереј Новица Благојевић,
протојереј др Слободан Јаковљевић,
др Драган Хамовић,
Монахиња Христина (Стојановић),
Милорад М. Васиљевић*

Издавач:

*ЕУО Епархије жичке,
Трг Светог Саве 4,
Краљево*

e-mail:

z.blagovesnik@gmail.com

Дизајн и припрема:

Јелена Нешковић

Штампа:

МАК-ДИ, Краљево

Тираж:

2000 примерака

БОЖИЋНА ПОСЛАНИЦА

Христољубива браћо моја и децо – Христос се роди!

У овај свечани дан када ми хришћани гледамо духовним видом Спаситеља света, у пећини рођена, на слами положена, звездом покривена, добро је и поучно је, да се сетимо оне похвале коју је то божанско Дете доцније као учитељ изрекло о деци. Та похвала позната је свима вама који читате или слушате Јеванђеље као Књигу Живота. Но да је поновимо, да би је у срце уписали и у животу применили. Једном „ѿрисиѿуйише ученици ка Исусу ѿвораѿећи: ко је највећи у Царсиѿву небеском? И дозва Исус дијете, и ѿсиѿави ѿа међу њих, и рече: заисиѿа вам кажем, ако се не ѿвораѿиѿиѿе и не будеѿиѿе као дјеца, нећеѿиѿе ући у Царсиѿво небеско. А који се ѿонизи као дијете ово, ѿај је највећи у Царсиѿву небеском“ (Мт 18, 1).

Речено тада, важи и сада. Речено ученицима, речено је и нама. Од чега дакле да се повратимо? Од одвојености и удаљености од Оца нашег небесног. Од мрака злобе и невеселости који нас је окружио као бегунце из крила родитељског. Од блудње по беспућима од када затискосмо уши за глас Очев. Од старачке изнемоглости духа и срца уколико престасмо звати се децом Оца Свевишњег. Ако се од свега тога не повратимо и не обратимо ка Оцу своме и не будемо у присуству Очевом као права мала деца, са детињом вером и поверењем, ваистину нећемо ући у Царство небеско, у царство живота, мира и радости.

Ево кључа данашњег стања у свету! Као у време Христовог живота на

земљи тако и данас многи су се људи удаљили од Оца свог небесног, срцем и душом и мислима и речима и делима. И постали су несрећни, веома несрећни као онај блудни син, који се оделио од богатог оца па се удаљио у земљу туђу, где је принуђен био да од свиња краде свињску храну и утољава своју глад. Велики је број таквих несрећника по целом свету, највећи у Европи, одакле су и у нашу земљу злим ветром нанети. Они траже памет на оним стазама, на којима се виде јасни трагови лудости. Траже снагу везујући многе слабости у један сноп. Траже богатство крадући од своје браће. Траже мир помоћу рата. Траже срећу на свима путевима које је Бог огласио и означио сигналимa као путеве несреће. Мудри су да зло чине, а добро чинити не умеју (Јер 4, 22). Они презриво гледају на децу као на нешто што треба само учити, а од чега се не може ништа научити. Међутим, у Светом Писму пише: Ленивче, иди к мраву и научи се! Па када се човек може научити некој врлини и од мравa у прашини, свакако да се може научити и од деце. А Господ је баш децу истакао као најбољи пример за подражавање. Тај пример не иде ни у главу ни у срце оних охолних људи који су се одвојили и удаљили од Оца небесног. Њима је данас најпотребније проповедати Јеванђеље Повраћања и Обраћања. У њихове отежале уши данас нарочито звоне речи Спаситељеве: Ако се не повратите и не будете као деца, нећете ући у Царство вечног живота него у мрак вечне смрти.

Како да се повратимо, питају ли они? И то је Спаситељ објаснио кад је рекао: Ко се понизи као дијете ово, тај је највећи у Царству небеском. Понизити се као дете значи осетити се маленим, немоћним, незаштићеним, неким и беспомоћним без Оца, а великим, снажним, заштићеним и богатим у

присуству Оца и у јединству са Оцем. Понижење пред Богом никад није увредљиво за човека, него баш напротив – благотворно и спасоносно. Човек може осетити увреду од понижења пред себи равним или пред слабијим од себе, али никако пред вечним Богом, бескрајним у свим својствима Својим, бескрајним и недостижним у сили и слави и величанству и богатству и мудрости и доброти и красоти и светињи и чистоти. Понизност детета пред родитељем јесте понизности, или смиреност, најближег сродника пред најближим сродником. Таква понизност природна је за љубав. Зато где има понизности, има и љубави. Љубав је једини пламен што сагорева охолост, једина пламена крила на којима се понизност уздиже до врховних небеса. На такву понизност из љубави према Оцу своме решио се Син Божји када се родио у пећини и јавио у свету да спасе свет. Љубав сама собом гони човека на ово троје: на понизност, на послушност и на жртву. То је својство љубави; то пут љубави ка победи и слави. Најпре понизност, послушност и жртва као кћери љубави, а на крају победа и слава као круне љубави. То је био пут Господа нашег Исуса Христа, Чедa Божјег у пећини, послушног Оцу до смрти, чак и до смрти крсне.

Зар не можемо рећи, да је сличан пут и наших српских светитеља, на челу са Светим Савом, и витеза козовских, и свих мученичких покољења у прошлости нашега народа до данашњег дана? Сви који се прославише на небу и у народу своме осећали су се децом Оца небесног. Они су стављали вољу Оца изнад своје воље, Закон Очев изнад закона свога и пут Христов изнад свих путева људских. Зато се код њих одомаћила реч „За Крст Часни“. Та реч била је урезана у срца њихова и исписана на заставама њиховим као

неки вечни народни програм, за који се живело, борило, страдало и умирало. Кроз тај програм долазили су до победе и до славе оци наши. Са детињом покорношћу Богу они су били мудри мудрошћу Божијом, снажни снагом Божијом, велики величином Божијом, храбри пред очинском руком Божијом, божанствени кроз свезу своју са Богом Оцем својим. Такав став покорности Оцу свом небесном заузима и данас огромна већина нашег народа средњег сталежа: сељака, занатлија, трговаца и радника. То нас још и држи. Због тога нас Бог још и благосиља. Ван тога је расуло умно и морално, блудња и самовоља, мрак и понор,

Зато вас похваљујем, браћо моја и децо. Похваљујем вас и молим вас, ради ваше среће и мира: останите при том ставу отаца ваших према Оцу небесном. Истрајте на том спасоносном путу. Држите везу са Оцем небесним, срцем и умом и свом снагом. Јер ко год држи везу са Оцем небесним, тај држи везу и са родитељима и прародитељима својим земаљским. Где се изгуби поштовање према Оцу небесном, губи се поштовање и према родитељима земаљским. Због тога отпадници

од Бога неизбежно опадају и од родбине, рода и народа свога. А ви као деца – јер шта смо друго него деца – са детињом вером и поверењем поклоните се данас, нарочито данас, Богу, Оцу Исусовом и Оцу вашем, који је на небесима. Као деца, са детињом љубављу поклоните се јединственом детету Божјем, рођеном у Витлејему нас ради и нашега спасења ради. И као духовноци, са детињим одушевљењем поклоните се Духу Светом Божјем, од кога се и роди кроз избрану Деву Марију Спаситељ и Господ наш. Тројица Света и Животворна – један Бог – нека вас утеши небеском утехом, опаше небеском снагом, оживотвори небеском љубављу, обрадује, исцели, сложи, свако вам добро умножи, помилује и благослови, сада и на век века. Амин.

*Ваш њред Христѡм Боѡм
смерни молийвеник
Ејиској Николај*

О Божићу 1937. године
У Манастиру Жичи)
*Извор: Прејлед Цркве Ејархије
Жичке*

О ХРИСТОВОЈ ЛЕПОТИ

У наше време много се говори о смислу живота. Написано је небројено много књига на ову тему, одржано много предавања, многи психолози и психотерапеути указују на важност одговора на питање *Зашто*, да би се знало *Како*? Владета Јеротић је својевремено приметио да у Светом Писму овој теми није посвећен ниједан ред, а о поглављу и да не говоримо. Када слушамо савремене теологе који се хватају у коштац са питањем смисла, као једним од највећих изазова данашњице, остајемо изненађени да нам Свето Писмо није дало више смерница. Одговор на ову недоумицу лежи у светописамској логици која је смисао једино видела у Господу Исусу Христу. Грчки израз *Λόγος*, који се код нас преводи као *Реч*, а још исправније као *Смисао*, светописамско Откривење приписује једино Христу. Други смисао којим би се осмислило постојање човека и света не постоји. Љубљени ученик Господњи, који је богословље учио наслоњен на груди Учитеља, Свети Јован Богослов, започиње казивање о благовести спасења речима: „У почетку бјеше Логос, и Логос беше у Бога, и Логос беше Бог“ (Јн 1,1), па додаје: „И Логос постаде тело и настани се међу нама, и видесмо славу Његову, славу као Јединороднога од Оца, пун благодати и истине“ (Јн 1, 14).

На темељу ове истине богословствовали су и Свети Оци. Свети Иринеј Лионски и Свети Атанасије Велики посебно су инсистирали на важности догмата о Оваплоћењу-Очовечењу Предвечног Сина Божијег. Улог је био спасење човека, које је у хришћанском

богословљу незамисливо без Богочовека. Свети Максим Исповедник је заокружио учење својих богонадахнутих претходника, говорећи да је циљ стварања света и човека могуће разумети једино кроз жељу Свете Тројице да се кроз Бога Сина све узведе у јединство са Богом. Тајна возглављења свега, према речима Светог апостола Павла, одвија се на следећи начин: „да се све састави у Христу што је на небесима и на земљи“ (Еф 1, 10).

О Христовој неупоредивој доброты и лепоти, у изворном духу античке и хришћанске философије поимане заједно као *καλοκαγαθία*, која представља пуноћу људског постојања, певао је Псалмопојац Давид: „Красан си лепотом већма од синова људских, благодат тече из уста Твојих; тога ради благословиће Те Бог до века“ (Пс 44, 3). Како

примећује прота Милош Весин, убедљиво о њој казује и православна химографија кроз речи богослужбене песме у којој Пречиста Богомајка овако тужи над Сином и Богом својим: „Шта си учинио...О, Ти...који си леп добротом изнад свих синова људских?“ Пети јеванђелист, како су га неки мислиоци звали, Фјодор Михаилович Достојевски, пише у писму из 1854: „Ја верујем да нема ничег дивнијег, дубљег, симпатичнијег, разумнијег, људскијег и савршенијег од Христа. Са суревњивом љубављу ја говорим себи, да не само нема њему слична, него и да не може бити. Штавише, ја изјављујем: када би ми неко могао доказати да је Христос ван истине, и када би истина збиља искључивала Христа, ја бих претпоставио да останем са Христом, а не са истином. Без Христа све одједном постаје одвратно и грешно.“ А српски Златоусти и највећи песник међу српским Владикама после Његоша, Свети Николај Жички и Свеправославни, богословствује: „Ко си ти? питају деца света Сина... А Син твој, најлепши међу синовима људским, са чистим очима вола, и мирноћом јагњета, и снагом лава, и замахом орла, и лицем

анђела, одговара: Ја сам Истина. Дошао сам од истине, доносим вам дар од Истине, и враћам се Истини“ (*Молишње на језеру*).

Хришћанска антропологија своју естетику види управо у вајању лика Божијег у човеку. Као да нам је дат задатак да неку стару драгоцену слику рестаурирамо, јер су је талози времена и прљавштина помутили и учинили да се првобитни лик на њој не препознаје. Тако од пада Адама и Еве, па кроз сваки грех појединачног човека, та слика бива вековима све мутнија и мутнија. Како због генетике, тако и од поремећене душевности. Неопходан је покајни пут ка исијавању Христовог лика у нама. Када бисмо у подруму своје старе породичне куће пронашли вековима стару славску икону, до непрепознатљивости упрљану и оштећену, али ипак довољно да наслутимо лик свог светитеља заштитника, потрудили бисмо се да је однесемо вештом мајстору да је очисти. Када се тај посао уради, поставили бисмо је на најлепши зид у дому, па својим пријатељима са поносом о њој приповедали као највећем породичном благу. Тако је боголикост, која је уткана у наше цело

биће, присутна у сваком човеку, а задатак да се у њој васпостави Лик Христов је пречи од сваког другог посла. Пост, молитва, исповест, чињење добрих дела, учешће у светотајинском животу Цркве као лађе нашег спасења и мирног пристаништа, начин су и пут да се крене ка охристовљењу. А тај пут је бескрајан, и у томе је сва лепота - кретати се ка савршенству Оца Небескога, усиновљени кроз Сина и облагодатљиви Духом Светим.

Данас се разним интервенцијама естетске хирургије и козметичким препаратима тежи очувати и створити лепота на људским лицима која природним путем старе најављујући болести и смрт. Бежећи од одговора на питање смрти, а самим тим и свог живота, људи све чешће прибегавају лажима којима обмањују и себе и друге. На друштвеним мрежама се праве лажни профили, са жељеним изгледом лица и тела. Вештачка интелигенција обећава нове могућности виртуелних варки, као и реалних медицинских подухвата. Још је Свети Јустин Мученик и Философ у *Друјој Айолојији* подсећао на Ксенофонову приповест о сусрету Херакла са врлином и пороком у ликовима две жене. Порочна жена је била у раскошном и китњастом саблажњавајућем руху, па је слична блага обећавала и Хераклу. Врлинска жена је била одевена смерно и једноставно, па је и њему обећавала да ће уместо краткотрајне и пропадљиве лепоте, задобити вечне и лепе украсе. Тако је и данас, порок најчешће тежи да се заодене у раскош и сјај како би сакрио свој прави лик, креирајући неку лепоту по мери тренутне моде. Истовремено, на козметику и одевање троше се велики новчани износи, који би се могли употребити на милостињу према потребитима. О томе је писао још Тертулијан критикујући чак и често-

љубиве жене богатих мужева.

Ипак, спокој и мир лица светиљских који су се уподобили Христу и зраче из дубине свога бића, нико не може одглумити. Иако њихова лица и тела често нису према идеалима и пропорцијама модних кућа, она остављају утисак трајне лепоте. Они одсликавају човека онаквим какав ће бити у Царству Небеском. Њихов осмех се све ређе виђа и међу децом, која, нажалост, одрастају прерано погужена у свет одраслих који им много обећава, а највише и најдрагоценије узима – радост и спонтаност чисте савести. А Христос нас је позвао да по доброты наликујемо на децу, јер је таквих Царство Небеско (Мт 18, 3).

У ишчекивању Божића, поделићемо са Вама мисли професора Јоаниса Фундулиса из књиге *Словесно бојослужење*, које нам појашњавају догађај у коме ћемо ускоро учествовати: „Црква ће пред очи наше душе поново извести догађај рођења Господњег и позваће нас да се заједно са пастирима и мудрацима поклонимо рођеноме Цару и да са војскама небеских анђела појемо очовечење Бога мира и љубави. У нашим храмовима ће се поново чути анђеоска химна рођења: *Слава на висини Боју, и на земљи мир, међу људима добра воља*. У витлејемском новорођенчету ћемо видети рођеног нашег Спаситеља, оваплоћеног Бога. У овом детету ћемо се сусрести са избављењем које је Господ послао народу Своме, јер се у његовом децем телу не крије само Бог, него и испуњење нашег спасења и обожење наше пропадљиве природе, ново стварање, човек који постаје Бог, сама тајна спасења и избављења свих нас.“

Протојереј Александар Р. Јевтић,
Храм Светог Саве, Краљево

ПРАЗНИК РОЂЕЊА ХРИСТОВОГ – БОЖИЋ

Догађај рођења Сина Божијега, његов долазак међу људе као Онога Који нама постаје сличан по свему, осим у греху, као и спасоносне последице тог догађаја, мењају ток целокупне историје. Ниједан догађај до тада познат међу свим народима не оставља толики траг у човечанству, као надвремени и свевремени тренутак Рођења Богомладенца Исуса Христа. И заиста, као такав, дели историју на Стари и Нови век, време пре Христа и после Њега, време несавршености постојања и, насупротив томе, пуноће смисла постојања.

Богослужбени ток године препознаје и значајно место придаје празнику Божића. Њему претходе недеље Протоца и Отаца, када се молитвено сећамо и спомињемо све оне који су били Христови преци по телу, старозаветне

оце који су учествовали у историји спасења које се имало збити у Христовој личности. Они су нам јако значајни, јер дају сведочанство да спасење долази кроз обећаног Месију Кога су тако жељно ишчекивали. Витлејемске вечери у пастирској пећини међу животињама, Дјева Богородица на свет доноси Предвечног Сина Божијег. Дивно се показује како су велика и нама недокучива промишљања Божија за спасење свих људи. Све се догађа у једном конкретном историјском тренутку. Јосиф креће са Маријом из Назарета у Витлејем ради пописа који је римски цар Август наредио. Одмах по рођењу Христу се поклањају три мудраца, припадници народа са Истока који пратише звезду која се појавила само ради овог чудесног догађаја. Доневши дарове, злато, тамјан и смирну, пок-

лонише се ономе кога исповедише као Цара. Иако се све догодило у одређеном контексту, суштина празника је надконтекстуална, излази из оквира историје и постаје свевремена истина и реалност. Тако и страни народи, незнабошци, узимају учешћа у домостроју спасења и служе Божијем делању у историји. То често губимо из вида када размишљамо о овим догађајима.

Свети Иринеј Лионски каже: „Син Божији је постао Син човечији да би син човечији могао да постане Син Божији“. Јеванђелист Јован сведочи да „Логос постаде тело“ (Јован 1, 14), а апостол Павле да Створитељ понизи себе „узевши обличје слуге“ (Фил 2, 7) и тако се сједини са својим створењем. Та истина да је Бог постао човек и да је рођен у телу, да је страдао и васкрсао, јеврејском уху је звучала као ап-

солутна саблазан, а грчком схватању стварности као лудост. На специфичан начин у модерном и постмодерном свету синкретистичке и „њу ејџ“ религиозности не одлази се даље од истих ставова. А позванима који се спасавају Њиме - Господ Исус Христос је Божија сила и Божија Премудрост. Прелепе речи исказује Свети Григорије Богослов, које касније постају и почетак празничне катавасије: „Христос се рађа – славите! Христос с небеса – у сусрет му изађите! Христос на земљи – узнесите се! Певај Господу сва земљо!“ Свети Јован Златоусти за овај празник каже: „Долази празник, који од свију изазива највише страхопоштовања и светога страха... То је празник телесног рођења Христовог. Јер од Њега су празник Богојављења, Васкрсења, Вазнесења и Духови примили узрок и

садржину.“ Требало би нагласити и то да је у почетку празник Божића слављен заједно са Богојављењем. Тек од 4. века, почевши од Римске цркве, а потом и на Истоку, празник телесног рођења Господа издвојио се као посебан.

Богослужбени моменти празничне службе се махом темеље на теологији Светог Григорија Богослова. Писац једног канона је Свети Јован Дамаскин, а другог Свети Козма Мајумски. Они су се у многome ослањали на чувену 38. беседу (на Богојављење Христово) Светог Григорија када су стварали ова дела. Вредно помена је и то што је кондак празника „Дјева днес“ дело које је чудесним божанским Откривењем и надахнућем настало кроз личност Романа Мелода.

Посебно је драгоценa четврта стихира на Господи возвах са вечерње службе. Она почиње питањем „Шта да ти, Христе, принесемо поводом јављања твога ради нас као човека?“ Ово питање одјекује у душама свих боготражитеља кроз векове, свих подвижника и свих верујућих који траже спасење. Стихира одговара да све створено од себе даје део - анђели певање, небеса звезду, пастири дивљење, земља пећину, пустош јасле, а ми пак Мајку Дјеву. У директној вези је наш однос према Пресветој Богородици и наша жеља да се постом, како је Црква прописала, врлином и благочешћем припремимо за овај празник. Једном за свагда у њеном позитивном одговору на позив Божији, упућеном преко архангела Гаврила, целокупно човечанство узима учешће у овом спасоносном догађају. Зато је она заступница свих нас пред Престолом Сина свога.

У традицији нашег српског православног народа мноштво обичаја је везано за дане који претходе празнику и на сам дан празника. Нарочито се истиче породична димензија прославе,

када се сви окупљају и у атмосфери дома и празничне трпезе богате свој простор силом Богомладенца. У највећој опасности налазимо се када обичаје отргнемо из окриља Цркве, те се они сведу само на наслеђе и традицију која није скопчана са новозаветном вером и литургијском врлином. Насупрот томе, један здрав православни организам чини све да своје биће чини што сличније бићу Божијем. Близина Христу, коју нам је даровао својим рођењем, није наша заслуга. Она је незаслужено давање. И уз то позив. Позив на шта? Позив да се вратимо себи, позив да се преумимо (покајемо се), позив на радост живота у Христу Богу, позив на врлину, позив на враћање у благодатни простор Цркве. Јер, како каже Свети Кипријан Картагински: „Коме Црква није мајка, томе Бог није Отац.“

А Црква овог дана сјаји истом оном топлотом којом је и пећина у ноћи Рођења Богомладенца била загрејана. Свака празнична прослава најпре и изворно је литургијска, а потом се преноси у наше куће и окружење. Анђели певаше: „Слава на висини Богу и на земљи мир, међу људима добра воља!“ И тим позивом на добру вољу бих и закључио ово кратко излагање. Мир међу нама и добра воља су принос који ће Богомладенцу бити најпријатнији, а наше душе ће како приличи увек славити Бога.

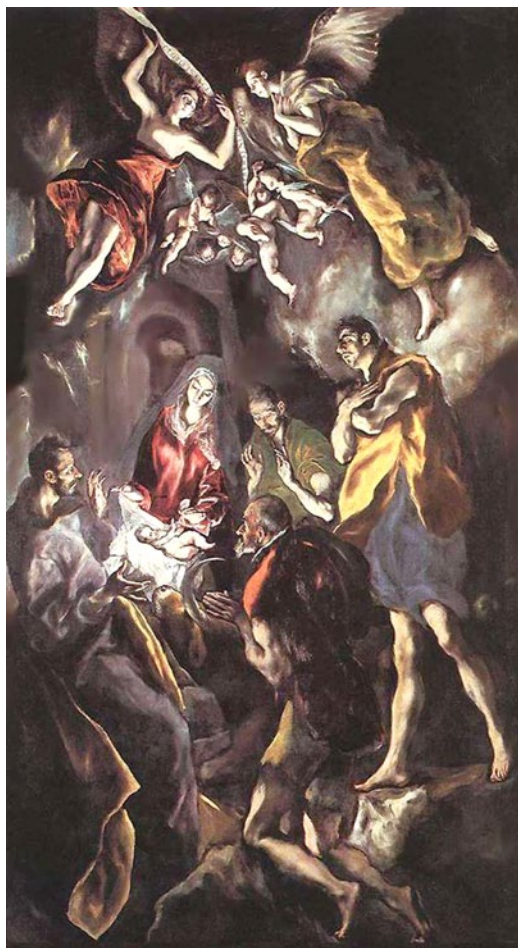
Христос се роди! – Ваистину се роди!

Јереј Саво Величковић,
Храм Светих цара Константина и
царице Јелене, Пожега

БОЖИЋ – ПРАЗНИК ПРАЗНИНЕ ВРЕМЕНА

Ерпски језик је мисао која мисли себе. То видимо и када се упитамо зашто се прослава назива празник. Та реч је дубока мисао која изнад рационалне површности открива да је празник светлост у времену. Небеска механика, кретање наше Земље око Сунца, појављује нам се као непрекидно мењање боја годишњих доба. У томе схватамо време и оно што га чини. Али догађај Рађања Богочовека показује да је Он дошао да нас спасе свих боја времена. Наша највећа патња није сама смрт, већ зачараност временом. Трудимо се да то разумемо јер не можемо да схватимо. Рађање Бога, Богочовека, који повезује Небо и Земљу у један тренутак вечности, једино је спасење од питања на која немамо одговор. Наши стари који су владали мислима и речима то су лепо назвали празник.

Када се удубимо, схватамо да је реч о празнини, коју прослављамо у времену нагомиланих догађаја који се сустижу и сударају, не дајући нам да дигнемо поглед. И зато да бисмо то могли, долази празнина – празник. Долазак Бога је јављање празнине – јер је све стало, ничега више нема што се може упоредити са тим. Празник долази из празнине пећине јер тамо, у њеној топлоти, нема брига, хладних информација, намештања и смештања. То је само једна стваралачка празнина која обнавља и ствара свет. Оно што је препуњено и пресипа се, тоне под тежином ствари, не може ништа да покрене и отвори. Зато долази Бог, да нас препуњене и испразне, опкољене и погубљене, подсети на празнину у којој блиста светлост. Да нам усред времена

покаже вечност. Време има своје разлоге, али вечност има свој смисао у времену и изнад њега.

Рођење Богочовека нас подсећа да иако смо пали у време можемо кроз празнину, чистину без историјских заплета, да се спасемо од болести зване историја тако што ћемо, као древни мудраци, пратити нестворену светлост која долази изван земаљских упоредника. Осовина овог света је празнина. Суштина времена је кретање, све се креће и окреће као точак, јер у средишту осо-

вине је празнина, на основу које се точак врти. Тај осећај су имали наши стари када су славу света назвали празником. Заиста је празник када се испразнимо од времена, од стрепњи и незнања, када се окренемо оном празном из кога све настаје. Зато се Рођење догодило у пећини.

Када се Божанско Дете у миру Божјем рађа у пећини, одмах Ирод махнито по насељима убија две хиљаде деце. То је одговор историје – Оно не сме да се роди да би ништавни владали. Ништа, које треба разликовати од празног, притајено гура неки циљ где ћемо се саплитати у тетурању по грбавом путу. Зато и данас страдају деца. Лажно небо им пада на главу на путевима и станицама, у школским клупама. Тамни облак црних огледала и вештачке интелигенције се спушта на њих да их однесе из овог света, да их претвори у слике без дубине језика који мисли себе, у лелујаве приказе и ропске одразе у технолошком каруселу.

Зато слаavimo Божић новог Рођења да би се у тренутку празнине видела светлост која ће све да сложи. То је ситуација првих, или боље речено правих, хришћана који су сада у арени друштва спектакла бачени техно зверима насталих спајањем човека и обоготворене

машине. Те звери једу живе људе јер они још увек верују да ће зауздати Звер и да ће она радити за њих. Они се предају Звери јер мисле да тако треба, да она помаже, да ће их спасти, да је напредак у њеном трансхуманом усавршавању.

Главни производ звери технологије је претварање света у слику. Када дође до поистовећења света и слике, све се поништава и нестаје у обневиделости. Нема ту места за популарне страхове о атомским ратовима. Ово је много опасније и стварније јер ништа није стварније од заводљиве опсене. Из сваког рата неко изађе, из заблуделих илузија нико неће. Окружени са свих страна огледалима, људи немају где, осим да се предају смрти као највишем облику привида у коме не могу да разликују безмерне химере од чистине истине која је негде иза свега, али нико затрпан цивилизацијом без културе не зна где. Људи би требало да схвате да би требало изаћи из огледала, а први корак на том путу је прослава и схватање зашто Бог има бескрајну љубав да се на Празник увек изнова рађа сада и овде.

Проф. др Александар Петровић,
Филолошки факултет Универзитета
у Београду

АНТИЈУНАЦИ БИБЛИЈСКИХ ПРИЧА – ИРОД ВЕЛИКИ И ЈУДА ИСКАРИОТСКИ

Први део

Увод

Библијске приче, као и приче било које друге врсте, доносе прегршт позитивних и негативних ликова. Сваки од њих има свој смисао и позицију у причи. Међутим, библијске приче доносе атмосферу своје врсте, коју ми изнова проживљавамо читајући текст, учествујући у њима кроз богослужења (литургијски) и пуштајући да реалност тих прича постаје и реалност наших живота. Разумевање прича зависи од разумевања ликова. Ко су они, какви су њихови животи били и шта можемо знати о њима у светлу догађаја у којима су описани? Често се сусрећемо са појединим ликовима, фокус је усмерен на њих, посебно читајући Јеванђеља, у којима је центар Господ Исус Христос. Остали ликови учествују у Његовом животу, почевши од апостола, па све до оних који су поверовали, били исцељени, сведочили Христа на било који начин и слично. Негативни јунаци прича су, такође,

присутни кроз текст, некада као групе (фарисеји, садукееји, итд), а некада као засебне личности. У јеванђељским текстовима се сусрећемо са двојицом таквих антијунака, које везујемо за сам почетак и крај Христовог живота: Ирод Велики и Јуда Искариотски. У светлу празника Рођења Христовог, погледајмо ко је владар којег еванђелисти описују.

Ирод Велики

Ирод Велики (Идумејац) је интригантна личност. Мт 2 нам доноси извештај о владару Јудеје, којег он назива царем. Догађај за који се овај владар везује је масовни помор (убиство) деце, узроковано вешћу о рођењу Христовом. Ко је био Ирод?

Пратећи владарску линију и догађаје везане за историју јеврејског народа, морамо се осврнути на прошлост, неколико векова пре Христа. Ситуација је била таква да су Јевреји пали под ропство разних сила тог доба

(Асирије, Персије, Вавилона, Грчке и на крају Рима). Како би рехабилитовали своју позицију, дешава се верска и национална обнова. До времена ропства, владари и првосвештеници су бирани од јеврејског народа, по племенима и свештеничким породицама. У времену ропства се ствари мењају у већој или мањој мери, у зависности од историјског и политичког тренутка и воље. Пресудни моменат је догађај који је у историји запамћен као Макавејски устанак. Он је био револт, у ком је показано да Јевреји не желе тлачење постављањем власти која није из њиховог народа, која врши утицаје на верски и национални идентитет. Владари од тог доба су се смењивали сходно династијским превирањима и постављани су утицајем доминантних сила. Ирод Велики је био један од владара који је дошао на трон лукавствима, личном

способношћу и окоришћавањем о власт. Он долази у доба када је Рим увелико успоставио доминацију. Борећи се, бива постављен од Рима као намесник Јудеје, тако да звање цара је само титуларно. То је први од разлога зашто никад није био вољен од стране Јевреја. Други разлог је што није био Јеврејин по пореклу, нити по убеђењу. Његова власт је била обележена јелинским (грчким) утицајем: подизао је обнажене кипове, што је наилазило на велики отпор Јевреја, који су традиционално били покривеног тела; дизао је храмове, палате, украшавао их орнаментиком грчких стилова. Уједно, постојала је тежња да се додвори и јеврејском народу, обнављајући јерусалимски храм и дајући им слободу, али је утицај у свим сферама био више јелински, него јеврејски.

Ирод је описан као способан човек, хитар стрелац, огромне снаге и воље, лукавстава и спремности. Карактеристика његове владавине није подељеност између светова и култура, богова и Бога, већ универзална тежња ка уздизању моћи, спајајући све под окриље политичке самовоље, до које долази служећи Римљанима (тачније, имајући однос са њима потпуно дипломатски). Метод успостављања власти и утицаја су била свирепа убиства, која су углавном била политичке природе. Ирод је убијао свакога ко би покушао да га свргне са власти. С обзиром да није био вољен од стране јеврејског народа, имао је велики број завереника. Крајњи случај у коме се огледа сво Иродово душевно стање измењено вољом за моћ је убиство сопствене жене Маријамне, као и синова Аристовула, Александра и касније Антипатера.

Ови подаци нам олакшавају сагледавање ситуације коју нам описује јеванђелиста. Историчност детаља догађаја убиства деце може бити упитна, али природа Иродове власти је у потпуности одговарала опису околности у којима се Христос рађа. Идеја да би се могао појавити „цар јудејски”, који за Ирода може представљати једино сметњу (посебно за њега, који не препознаје историју јеврејског народа, пророчка откривења, нити идеју Месије), може се отклонити начином који је Ироду једино познат - убиством.

Ирод је скончао како је и владао, остављен, усамљен и „тужан”, изнурен физичким болестима (едем, чир на желуцу, грознице, грчеви), покушаваши и самоубиство. Његово лабилно

душевно стање се показало и након убиства супруге, када је, под теретом гриже савести, даноноћно дозивао њено име, запостављао државне послове, отишао у пустињу, одакле су га вратили изнуреног и у лудилу.

Вероучитељ Бојан Кнежевић,
наставиће се

О УСАМЉЕНОСТИ И НЕПРОНИЦЉИВОСТИ ДУШЕ

У једном од својих промишљања, Иван Александрович Иљин о усамљености бележи следеће: „Док човек живи на земљи, остаје усамљен; њему није дата слобода да се ишчупа из те усамљености, или да је сасвим одстрани. [...] Усамљеност је бреме, зато што би било далеко лакше изгубити се у сливеном и несамосталном постојању људи, лакше би било утонути у свепомешаност, но потврђивати своју самобитност и самосталност, притом – на себи припадајућој висини, то јест сам ићи кроз живот, пролазећи одговоран, усрдно-искрен и стваралачки пут.“ А затим трагајући за узроком и описујући нужност и сâм корен осаме, он наставља: „Како је то чудесно, како мудро организовано – да смо, захваљујући нашем људско-земаљском начину живота, заштићени од узајамног упада, непочинства и поруге. Како добронамерно, како директно ваљано значење има, у свему томе, наша земна „кошуљица“, наше тело: оно ограђује непроницљивост наше душе, оно брани самоопредељење нашег духа, оно чува тајну личног об-

раћања Богу и приближења Њему. Човек је устројен од природе тако да он може остајати с Богом насамо; он је, као такав, и саздан због тога да би Господ могао остати насамо с њим.“

Каква је ово невероватна и непојмљива тајна! Колико утехе, истинског смисла и сврхе у само пар реченица за једну тако озлоглашену појаву каква је усамљеност! Ови увиди доносе нам и страх и олакшање, јер нам ове речи: „може“ и „могао“ јасно показују потенцијал и титуларе. Дакле, простор наше нутрине је место у коме треће лице нема приступа, јер будући одевени у земљане одежде, непроницљивост постаје основно својство наше душе, те стога усамљеност постаје једина извесност. Ту можемо истински бити само ми и Бог и зато је искључиво питање наше воље осмишљавање заглушљиве тишине унутрашње и спољашње осаме – да ли ћемо ту бити са Творцем или ћемо место Творца покушати да попуњимо идолима који нам никада неће утолити глад нити даровати непролазни смисао. Пут и избор душе која тежи да се упо-

доби Христу подразумева постојаност у овом делу и неузмицање од сусрета са сопственим бићем и Богом који у нама буди спознају и извесност да само Он једини зна какав је дијалог са ким водио у најдубљим скривницама свачије душе. Он једини зна наш почетак, дубину и разлог пада, могућности и брзину кретања. И једини Он зна време, начин и пут којим треба да идемо, и једини се Он лично са човеком договара и припрема за дан и час када ће се открити у нечијој души и зато само Он може једини да буде Судија. Он стоји и чека на вратима да душа буде спремна. Спремност подразумева да макар на трен престанемо да бежимо од свог бића, које се буни тражећи лек против занемаривања, а затим и жељу и решеност на суочавање са собом и на сусрет са Богом као јединим лекаром и исцелитељем душе. У овој збрци од виртуелног и

реалног света у којој живимо, наше биће тражи да застанемо и да га ослушнемо и да од своје душе направимо место где престају сва наша бекства – да направимо дом за Духа Светога.

Како то учинити? Тако што ћемо престати да се бавимо другима и стварима за које нисмо одговорни, јер околности и људе око себе не можемо мењати – можемо мењати само себе, свој однос према Богу, себи и свету и борити се за оне крхке изданке лепоте, мира и радости у сопственој души која јесте наша највећа одговорност и задатост. Господ нас неће питати како су се људи понашали према нама, шта су нам све чинили, каква су времена била, већ ће нас питати шта смо ми урадили са собом, са својом душом и са временом које нам је дато. Да ли смо носили сопствени крст „пролазећи одговоран, усрдно-искрен и стваралачки пут“ кроз покајање и ис-

тински труд љубави, или смо, бежећи од себе, остављали свој крст и ишли да бијемо битке својих ближњих, имајући привид жртвовања и задовољства од идеје да чинимо добро дело? А онда захтевали од ближњих да нам узврате, да се и они побрину за нас као и ми за њих што смо, не увиђајући заправо да смо опустошили и огорчили себе, а свог ближњег омели и спречили да расте и да се самостално развија. Или смо одбацили све у свом кукавичлуку, огорчени што свет и људи нису онакви какви су нама потребни и потопили себе у неосетљивост и зависности сваке врсте.

И зато, пре него што кренемо да исправљамо и спасавамо свет и ближње, неопходно је да се загледамо у себе и израчунамо оно најпростије: колико свакодневно издвајамо времена да ћутимо и будемо насамо са собом и са Богом? Колико времена трошимо затрпавајући ум непотребним сликама и сувишним информацијама? Испитајмо квалитет и каквоћу наше вере: да ли покушавамо да контролишемо и спрам себе и својих слабости обликујемо све(т) око себе или ходимо вером у активном савезништву са Творцем, послушкујући и молећи се

речима: Не моја, већ Твоја воља да буде?

Када у тренуцима малодушности помислимо да смо усамљени у својим тежњама, идејама, жртвама, животима, сетимо се основног и смисленог својства душе о коме Иљин тако упечатљиво пише, а то је: непроницљивост. Наша душа је и за нас саме велика непознаница коју је потребно одгонетати читав живот, па како нас онда ближњи може разумети у потпуности, кад је човек потпуна тајна? Наше истинске унутрашње тежње, страхови, стрепње, унутрашње борбе, никада до краја не могу бити докучене ни од нас самих, а камоли од ближњих. Самим тим није посао нити задатак ма кога да уместо другог води битке, нити је било чији посао да остварује, осмишљава и испуњава пустош нечије душе. Ближњи су ту само да помогну, да подрже, да придигну крст кад падамо под његовом тежином, јер и они сами носе исти такав, и они сами падају од муке, умора и терета, о чему ми никада не можемо истински знати. И зато не отежавајмо једни другима крстоносни ход осуђивањима и захтевима, већ искреном молитвом, разумевањем и љубављу облагодајујмо простор у себи и између нас.

Монахиња Христина (Стојановић)

У СУСРЕТ САВИНДАНУ

Увод

Монашко правило по коме су живели светогорски пустињаци, по речима једног руског игумана који је 1219. године посетио Свету Гору, састојало се од следећег: Свакога дана су читали по пола Псалтира и чинили од триста до петсто метанија дневно, обављали су и физичке послове а препоручивало им се да у свако доба дана и ноћи изговарају, било наглас било у себи „Исусову молитву“ која је стожер „исихастичке“ традиције православне духовности: „Господе Исусе Христе Сине Божији, смилуј ми се“.

Осам векова након што се принц Растко Немањић упутио са двора на Свету Гору (на којој се живело оваквим животом о коме сведочи руски игуман) у школама изнад школске табле стоји икона Светог Саве. Изнад табле, изнад свега што ће у школи научити, а његово благо лице и детињи поглед стоје у средини, заправо у центру, између портрета Вука Караџића и Доситеја Обрадовића. Не само да је у центру простора, већ је у центру и вечности, и бива почетак и завршетак свега доброг што Србин има и што га је вековима везивало за вечност. То „Богу српско најдраже дете“ Господ је одабрао да буде мера сваког напретка. Са правом се може рећи: Колико смо светосавци и колико подражавамо његова дела, толико смо на путу добра!

Како поступа светитељ?

Свети Сава је некада стрпљиво чекао да се умири узнемирено срце оца Стефана и тек након тога га позива да крене са градњом града на небесима. А и данас он стрпљиво чека да се наша срца умире и крену ка граду Господа нашег Исуса Христа. Чека да наша срца схвате једини исправни пут којим треба ићи. Стрпљиво чека као онај ко је у свој одабир сигуран. Чека као онај ко је у свом срцу једном за свагда различито ко је Истина, Пут и Живот. Чека као онај ко је у центар свог бића сместио Онога ко је победилац свега што каља човека. Чека као сведок вере, Петрове вере, вере као доказа свега невидљивог, вере пред чијом се сенком све недаће склањају, вере спремне да за ближњег страда.

А ми, ми смо наспрам њега... Уплаши нас и сама помисао да о њему и његовом делу говоримо. Његову икону гледамо, о његовом труду читамо, али таквим делима не живимо. Тражимо идеалну прилику, идеалне људе, одличне околности. Ћутимо, сатрвени, огрешени, пребијени, покрадени, уморни од туге, гладни знања и истине, осушени од страха, себични, још по који корак и на дну. И како би рекао Његош, а Милан Ђурчин дао назив својој песми: „Пучина је стока једна грдна“. Хрлимо ка томе да будемо маса, једнолични, а не јединствени.

Ипак, такви какви смо, ми смо, у духовном смислу, Савина чеда, и немамо право на песимизам. Расправљајући о времену у коме се налазимо морамо

приметити да није ни налик страшно као време у коме је Свети Сава улагао труд да постави темеље духовности, богослужења, Цркве, архиепископије, школства, монаштва, права, медицине. Он је успео да управи наш поглед у најлепше Трисвето Сунце које сија не само до краја света и века, него и од почетка.

Читајући Житије Светог Саве можемо расплести мрежу у коју смо сами себе заробили. Поједноставити наш живот и мудро поставити у центар нашег бића Онога Кога је и племић Раско поставио у центар, ни не слутећи да ће једног дана бити наш Свети Сава. Све недаће, све муке, све недоумице, све странпутице, свака тама губи свој значај када нашом душом, нашим срцем и нашим умом, загрми оно од чега је и Растко кренуо... А кренуо је од одрицања од свога ја, послушања, поста и молитве.

Закључак

Ближи се празник посвећен овом великом светитељу. Добро би било да саберемо свој ум и разумемо да је стазу утабао Свети Сава и да треба што пре кренути јединим исправним путем. У нашој души, без обзира на све недаће, тиња тиха ватра. Како је Његош написао у својој *Лучи микрокосми*: „Ми смо искра у смртну прашину, ми смо луча тамом обузета“. Колика год да је тама ван нас, у нама је искра. Та искра има свој икон и исход у великом огњу. Пред великим огњем, где се све добро сабрало, пред Престолом Господа нашега Исуса Христа за нас се и данас моли велики Свети Сава.

Александра Мијаиловић,
професор српског језика и
књижевности

ШТА БИХ ПОРУЧИЛА СВЕТОМ САВНИ?

Када бих имала прилику да стојим испред првог српског Архиепископа, поручила бих му да покуша мењати данашњи свет.

Данашњи свет у коме живимо постао је систем вредности, где се за сваког човека његова вредност мери изгледом, новцем а не оним што говори и чини. Сматрам да би Растко Немањић могао променити много тога у данашњици. Као утицајан човек дванаестог века, веома се трудио за српску историју и духовност. Мислим да нам управо тога фали данас. Не бих му одузимала време, говорећи своје проблеме, јер свако од нас има нешто са чим се суочава. Можда није потребно ништа да поручим, можда већ све види и зна.

Иако је био дванаести век, ратови, устанци, људи су били сложни, знали су за поштовање и љубав. Неговали су традицију и памтили своје претке. Одлазак у Цркву био је саставни део живота, а у данашњем животу неки људи у Цркву одлазе само за крштења и свадбе. То је тужно, али то је двадесет и први век. Двадесет и први век са собом је донео много тога лошег, првенствено лоших особина и осећања.

Жао ми је што се толико људи пре нас вековима трудило да направи многе светиње, да успостави прави систем вредности, право виђење Цркве, а ми све то данас урушавамо и заборављамо.

Лена Петровић,
студент Економског факултета у
Крагујевцу

ТЕОЛОГИЈА И СПОРТ

Постоје многе дефиниције спорта, али мени најлепша и најсеобухватнија, гласи да је спорт љубав и чежња за игром. Када спорт не би био љубав, када би био само игра, он би постао доколица, забава и приредба. Спорт није само старање око телесности, већ има и духовни карактер. Претпоставља се да свако бира спорт према наклоностима, љубави и способностима. За њега се опредељује унутрашњим и стеченим способностима. Прави спорт би морао да даје велику личну срећу, али још више заједничко усхићење. То усхићење спортом може да буде шесто Христово блаженство: „Блажени чисти срцем, јер ће Боја видети“ (Мт 5, 8).

Спортиста би требало да буде онај који воли Бога и људе, али и животиње и биљке, односно сву живу и неживу творевину. И онај који се игра, тј. спортиста, тек љубављу постаје највише човек – „мало мањи од анђела“. Постаје теофилантроп. Зато је и спортистима неопходан духовни надзор. Требало би да сами спортисти бирају духовника по личном и слободном избору као свог духовног лекара, хагиотерапеута (αγιοθεραπευτή). Нажалост, врхунски спортисти у православном свету су веома ретко под будним старањем духовника.

Стари Завет спомиње игру младежи и деце по трговима, игру одраслих, јавна места, улице и пропланке као попришта и борилишта „спортских“

надметања. Те старозаветне „Олимпијске игре“ на улицама су биле само део процеса сазревања у одрасле и друштвено одговорне људе. Праспортске игре на улицама спомиње велики пророк Јеремија који позива Јудејке да уче да наричу, јер ће смрт косити младе посред тргова и улица (9, 20). Пророк Захарије прорицао је у време изградње другог храма (око 520. године пре Христа). Залагао се за националну обнову и наговештавао поновну радост игре из љубави према Богу.

Радост дечака и девојчица, раздрагане младости у игри, те њихово међусобно дружење и сабрање, јесте и старозаветна икона вечне будућности есхатолошког спасења. Јевреји, а са њима и муслимани, само су здраву децу сматрали благословом Бо-

жијим, а и предназначењем напретка народа Божијег у смислу спасења. У Старом Завету имамо описану игру деце која су се играла сватова и погроба. Игра одраслих мужава је бивала у надметању познавања Светог Писма (духовно-интелектуални увод), али и у војничком, као и у вежбању тела за борбу у витешкој игри. Самсон приликом своје женидбе задаје Филистејцима задатак који треба да реше за седам свадбених дана (Суд 14, 12). Спомињу се и ратничке игре, војне параде и турнири Саулових и Давидових војника, односно њихове војничке свите (2 Сам 2, 12–16). Младићи се боре, како вели Саулов војсковођа Авенир или праведни Јов. Та борба подразумева, односно означава увежбаност у игри којој је циљ стицање од-

ликовања, награде, тј. добре спремности на борбу.

Апостол Павле се може с правом сматрати зачетником теологије спорта. Служио се речником са спортских борилишта, стадиона. Тај језик је био веома близак Хеленима којима је проповедао. Он је још у Коринту писао хришћанима: „Зар не знате да је тело ваше храм Светог Духа који је у вама, којег имате од Бога и нисте своји?“ (1. Кор 6, 19), док свом ученику Тимотеју пише ову слику спортске борбе: „Добар рат ратовах, трку заврших, веру одржах. Сада ме чека венац правде, који ће ми у онај Дан дати Господ, праведни Судија; али не само мени, него свима који с љубављу очекују долазак Његов“ (2. Тим 4, 7–8). Према Библији, човек треба да се игра, јер је телесан и игром развија своје таленте. Свети апостол Павле, „апостол народа“, апостол је и спорта који упоређује хришћански живот са спортском борбом којом настоји да задобије непропадљиви венац славе.

Постоји изрека „здрав дух у здравом телу“, а молитва је разговор са Богом, односно дисање душе, као „извор живе воде“ (Јр 2, 13; Јн 4, 10). Молитва је уздицање душе к Богу или исцање јеванђелских добара од Бога, како каже Свети Јован Дамаскин. Као песма савеза Бога и човека, узајамни је зов човека и Бога. Молитва обнавља човека – спортисту као икону Божју. Прави и истински спортиста би требало да буде човек вере, човек који редовно учествује у литургијском животу Цркве.

Духовно зрео спортиста је онај који уме да прихвати неуспехе, падове, искушења, тешкоће и неприлике, јер се само такав може одважити за оно вечно које је у Господњој вољи. Он не избегава, већ храбро бира прилику за одговор, за деловање, у спортском саставу и заједници. Од великог је

значаја вежбање спортске слободе у смислу „све ми је слободно, али ми није све на корист“. Прави спортиста зна, да је права победа, победити себе.

Бити зрео у спортском животу, значи сусрести се и наћи живог Бога, који има личне односе са спортским саставом и продуховљеним појединцима, и са свима које је позвао на учествовање у спасоносном подвигу, који би спорт требало да пружи. Немогуће је постати хришћанин у спорту, а да се свим моћима спортиста не труди да следи Христа Господа, упркос безбројним искушењима. Зато је спорт неодвојив од љубави, зацело узвишени циљ вере. У спорту се Бог и боголики човек додирују и прожимају. Спорт јесте дубоки унутрашњи подвиг обожења.

На крају, да закључимо, неопходно је да се у литургијском животу Цркве полако обнавља хришћански појам о спорту као игри која слави Бога. Хришћански спортисти су прослављени, али и они прослављају Бога, расту у благодатној слободи и основни им је позив – Васкрсење. У таквој игри стваралачког прочишћења, homo ludens постиже ново обожење у Христу. Тако се спорт освештава, преображавајући се у свети чин, у обожење, односно у непрестано духовно-телесно урањање у смрт Христову и израњање у Васкрсење, а крштени спортиста тако постаје једно биће са Христом (Рим 6, 5).

Јереј Немања Матејић,
парох вички

ВУЈАНСКОМ СВЕТИОНИКУ

Радујем се лепоти дана овог,
Љубави Божијој великој,
Појању птица шумских
Зори и јутарњој плавичастој боји.

Радујем се вујанској планини,
Светионику Православном
Звуку звона манастирских
И зеленој шуми планинској.

Радујем се служби Божијој,
Појању монаха младих,
Служењу старца седог,
И мирису тамјана белог.

Радујем се песми Пресветој,
Каду у част Њој,
И величању имена Њеног.

Радуј се и ти брате,
Радуј се и певај,
Весели се што Богу служиш,
У старом манастиру свом.

Јеромонах Авакум (Проковић),
сабрат Манастира Вујан

Реформа

СВЕТА ЛИТУРГИЈА

О снов хришћанског живота је Света Литургија. Тада верници долазе у Цркву на заједничку молитву Богу. Осим молитве ми приносимо Богу и благодарност за све што нам је дао. Света Богородица, сви светитељи и анђели заједно са нама служе. Литургија је спој небеске и земаљске стварности. Знамо да је Господ беседио на Гори, а висина представља близину и присуство Бога. У јеванђељу пише да је мноштво народа дошло да слуша Исуса и да се исцељује од својих болести и нечистих духова који су их мучили. Господ их је учио како треба да живе да би задобили живот вечни. До тада човечанство је имало поглед на свет који је подразумевао оно што је природно, тј. оно што је обич-

ном човеку разумљиво. Христос каже да овај свет у коме живимо није једини и да постоји вечност – Царство Небеско. Као што наше тело тражи воду, тако и душа боголика тражи другу воду да би узраснала. Жеђ за трајањем, бесмртношћу и вечносту може да утоли само Бог који је извор свега што је свето и бесмртно.

У тренутку када се све утиша и почне славословље осетим полет у себи. Док слушам блаженства чујем да ме Господ позива на скрушеност, смиреност, ненаметљивост. То је супротно данашњим вредностима успешног човека кога одликују продорност, борбеност и наметљивост. Сиромашни духом су скромни људи, свесни својих недостатака и који за све што јесу, имају и могу, благодаре Богу. Потребно је да свако сагледа своје грехе и да се за њих покаје, а сузе покајања су благословене. Милосрђе се не

указује само новцем, већ и речју и саосећањем. Миротворци нису само они који живе у миру са другима, него и они који мире посвађане. Осим тога треба да градимо и мир у себи – да владамо собом. То се постиже на Литургији јер свештеник више пута излази и каже „Мир свима!“ Речима „Пазимо!“ свештеник нас позива да са пажњом слушамо, усвојимо и извршавамо речи Господње. Узвишеним гласом свештеник спомиње Владичицу нашу Богородицу да би јој показали дубоко поштовање као нашој најмоћнијој посредници пред престолом Божијим. Певање химне „Достојно јест“ ми доноси посебну радост. Циљ сваке Литургије је Свето Причешће. То је њен главни део у коме се ми сједињујемо са васкрслим Христом, а исто тако и једни са другима, преко Његовог Тела и Крви. Тако испуњавамо Христову заповест упућену апостолима на Тајној вечери.

Тиху радост коју добијем на Литургији носим са собом у обавезе које ме чекају. Осим мира и радости, на Литургији стичемо благодат која нас штити од зла и помаже нам да одолимо искушењима. Много ми значи осећај да нисам сам и да ће Божији Промисао све да изведе на добро. Света Литургија нас подсећа на важност живота у заједници, љубави и солидарности. Она нас упућује да служимо једни другима и свету око нас, што је суштина хришћанског учења.

Милутин Јовановић,
ИП5 Медицинска школа, Чачак

ПРАШТАЊЕ И ПОКАЈАЊЕ

Када дођемо у ситуацију да опростимо некоме најважније је запитати се зашто то радимо и шта то за нас саме представља. Праштање изискује да победимо свој его и пређемо преко многих ствари које нам тренутно причињавају бол. „Оче, опрости им, јер не знају шта чине“, говорио је Исус Христос разапет на крсту под самртним боловима, које ми можемо упоредити са онима које осећамо када нам неко ближњи учини нешто врло лоше или нас повреди на било који начин. Христос нам опрашта и моли се за наше незнање, које Га је довело у ову ситуацију. На тај начин дао нам је најбољу поруку, али и мотив за праштањем.

Наши ближњи често су несвесни онога што нас може повредити. Тиме можемо увидети да је потребно разумевање на чистој људској основи. Када разумемо сврху или потребу онога ко жели да нас намерно или ненамерно повреди, лакше ћемо проникнути у срж те потребе и са лакоћом ћемо опростити нашем ближњем. За опраштање је потребан дуг период који зависи од нашег менталног стања и зрело-

сти, односно да ли смо спремни да пређемо преко неке ситнице или велике ствари. Зрелост не исказује наше године, већ могућност и жељу да се изградимо и пређемо преко ствари које нам причињавају тескобу. Ако тражимо опроштај морамо се сетити *Молитве Господње* где се у стиховима помиње: „...опрости нам дугове наше као што и ми опраштамо дужницима својим“. Често не размишљајући, молимо се без да проникнемо у дубину молитве и њено дубље значење, изговарамо ове стихове без правог схватања и суштине. Често у својој гордости и тврдоглавости не желимо или не можемо да опростимо нашем ближњем. Тиме ове речи обезвређујемо и на тај начин наш однос са Богом није потпун. Ако ми нисмо спремни да урадимо оно за чим вапимо, наше тражење се обезвређује.

Речи молитве морамо схватити на вишем нивоу, јер реч је јако средство које нас може повредити, победити или пак узнети. Бог ствара речју: „У почетку беше реч и реч беше у Бога.“ Покајање је мотив који иде стопу уз стопу са мотивом праштања. Они нису

суштински исти. Ако се не покајемо нико нам не може опростити. Покајање захтева катарзу, односно духовно прочишћење, тј. да схватимо своју грешку или да оправдамо и исказемо жаљење због свог лошег поступка који је највероватније био несвестан. Са друге стране, покајање поред кључног елемента, односно увиђања сопствених погрешака, има мотив помирења са самим Богом. Осим религиозног карактера покајање има и психолошке мотиве. Тражење опроштаја од наших ближњих или себе може нам допринети на различитим пољима, попут емоционалног здравља, односа са Богом, али и међуљудских односа. То нас може довести до личне промене и моралног раста чему сваки хришћанин тежи. У целости, ова два мотива нам исказују како се можемо водити. Развијање способности за праштање и покајање може донети дубоку емоционалну слободу и омогућити нам да се ослободимо терета прошлости, чиме се отвара пут ка Царству Небеском.

Јелена Ацовић,
II2 Медицинска школа, Чачак

ШТА ЈЕ ТО РАЈ?

Кутак из веронауке – из дечијег срца

Рај је створио Бог, у рају је лепо и тамо имаш све што ти је потребно.

Рај је тамо где људи иду кад раде, кад су добри и помажу некеме.

Ја знам како изгледа рај: има ту доле као неки облаци и који више нису живи они иду горе.

Мени је битно да су сви живи и здрави!

Рај је када је лепо свима и ту има много животиња и ваздух живота!

Бог је све створио зато што је Он добар и зато што има Божију силу.

Ђорђе Ивановић 12

Теодор Миловановић I2

Бог је Адаму створио Еву да му прави друштво.

Адам и Ева су живи и зато могу да причају, па тако причају са Богом. Они нешто причају, Он је ту поред и они Га не виде.

Бог је створио рај и Адаму и Еви је дао нешто да могу да комуницирају са Њим.

Сваки пут кад хоће да комуницирају са Богом, они се прво помоле Богу.

Као што ја, на пример, причам са Катарином, тако су Адам и Ева причали са Богом.

Без Бога Адам и Ева не би научили да буду стрпљиви и послушни.

Они су велики зато што немају маму и тату. Да их је мама родила, они би прво били бебе.

Не постоји рај без Бога, зато што је Он створио рај. Ако га није Бог створио, рај не би постојао, јер је Бог све створио. Мислим, може човек да засади дрво и то, али не може да створи рај. Али, Бог није створио да тамо буде војске и туче.

Приредила:
Вероучитељ Александра Малешевић,
са ученицима 1. разреда ОШ „Свети Сава“ Б. Башта

ПРИКАЗИ
КЪНИГА

ЗНАЧАЈНО СВЕТООТАЧКО ДЕЛО У ИЗДАЊУ ЕПАРХИЈЕ ЖИЧКЕ – ДВОЈЕЗИЧНО КРИТИЧКО ИЗДАЊЕ ДЕЛА СВЕТОГ СИМЕОНА СОЛУНСКОГ

Издаваштво Епархије жичке богатије је за једно научно, критичко, издање која излази са благословом Његовог

Високопреосвештенства Архиепископа и Митрополита жичког Г. др Јустина: Свети Симеон Солунски: Тумачење о божанском храму, О Светој Литургији, Краљево: Епархијски управни одбор Епархије жичке, 2024. стр. 284.

(преводилац др Дарко Крстић, уредник издања протојереј др Слободан Јаковљевић).

Превод овог капиталног дела урадио је теолог и преводац др Дарко Крстић. Књига је приређена двојезично и подразумева византијски грчки текст наведених дела Светог Симеона Солунског и превод на српски језик. Својеврсну новину представља чињеница да ово значајно светоотачко дело излази у критичком издању. Критички апарат подразумева филолошке и библистичке напомене које је уносио преводац, док је литургичке напомене урадио протојереј др Слободан Јаковљевић, иначе уредник издања, уз значајну помоћ рецензента.

Оно што је такође вредно истаћи јесте графички дизајн књиге који је у целини у функцији критичког издања. Истовремено, графичка опрема књиге у потпуности комуницира са савременим трендовима у издаваштву теолошких публикација.

Рецензију ове књиге потписују проф. др Панајотис Скалцис, Богословски факултет Аристотеловог универзитета у Солуну, проф. др Ненад Тупеша, Православни богословски факултет Свети Василије Острошки - Фоча, проф. др Атанасиос Атанасијадис, Богословски факултет Аристотеловог универзитета у Солуну, др Алек-

НОВО ИЗДАЊЕ ЕПАРХИЈЕ ЖИЧКЕ

ДВОЈЕЗИЧНО КРИТИЧКО ИЗДАЊЕ ДЕЛА СВЕТОГ СИМЕОНА СОЛУНСКОГ

сандар Стојановић, професор богословије Свети Кирило и Методије у Нишу.

Примерена графичка опрема дело је господина Мирка Тутуновића из графичког студија „Тачка“ из Чачка.

Текст који је коришћен за критичко издање преузет је из рукописа који се чува у јавној библиотеци у месту Загора у Грчкој под сигнатурним бројем

23. Овај текст је послужио као предложак критичког издања који је на енглеском језику приредио Стивен Хокс Типлс (Steven Hawkes-Teeples) и овај превод објављен је под окриљем Понтификалног института за средњовековне студије (Pontifical institute of medieval studies) у Торонту (Канада) (St. Symeon of Thesalonika, The Liturgical Commentaries, edited and translated by

Steven Hawkes-Teeples, Toronto, 2011). Предлогак текста који је Стивен Хокс Типлс користио за критичко издање уз дозволу Понтификалног института користимо за критичко издање на српском језику. Због тога им изражавамо неизмерну захвалност. Заправо, реч је о преводу са најпотпунијег рукописа који садржи готово оба поглавља која говоре о Храму и Литургији. Овај рукопис из 15. века који се чува у Загори у Грчкој, у центар интересовања поставио је Дејвид Балфур. Реч је о много супериорнијем тексту за критички превод од оног у *Migne Patrologia Graeca*. Разлог лежи у чињеници да је текст Загора 23 уствари рукопис који је настао у време Светог Симеона у који је он лично уносио екскурсе, корекције и додатна појашњења која многоструко побољшавају текст. Додатни текст је уношен на два начина: кроз маргиналије или интерлинеарно. Рукопис екскурса поклапа се са рукописом потврђеног Симеоновог аутографа из Националне Библиотеке у Атини (Рукопис бр. 2065). Због тога се може рећи да је у питању најпотпунији предлогак који се може користити за превођење ових дела. Међутим, текст у рукопису Загора 23 није потпун. Дело Тумачење о Божанском храму започиње на листу 175, ред 1 и наставља се до краја листа 182v, где недостаје пар листова рукописа. Текст се наставља на листу 184 до краја листа 187v. Поглавља 91–110 у потпуности недостају у рукопису Загора 23. Тај текст је у критичком издању преузет из Мињове *Patrologia Graeca* 155. Трактат О Светој Литургији у рукопису Загора 23 започиње од листа 23 ред 16 и наставља закључно до листа 40v.

У нашем издању нема посебне студије која се бави животом и ермнијом Светог Симеона Солунског.

Акцентат је на самом тексту, који будући да представља критичко издање, већ садржи напомене које се тичу његовог начина тумачења Литургије и Храма, али и одређене филолошке и библистичке напомене. Све оне које занима потпуније житије и анализа дела Светог Симеона Солунског најпре упућујемо на студије Никодима Скретаса (Простор и време у литургијском богословљу Симеона Солунског: Реализам и Символ, Крагујевац 2017) и владике Атанасија Јевтића („Свети Симон Солунски као тумач богослужења и литургије“, Христос Нова Пасха 3, Београд-Требиње 2008, 442–465) на српском језику, а још заинтересованије читаоце на дела француског доминиканца Рене Борнера (René Bornert, *Les Commentaires Byzantins de la Divine Liturgie du XVII au XV siècle*, Paris 1966), Јована Фундулиса (Ιωάννου Μ. Φουντούλη, *Τὸ λειτουργικὸν ἔργον Συμεὼν τοῦ Θεσσαλονίκης (Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ θεωρίαν τῆς Θείας λατρείας)*, Θεσσαλονίκη 1966), Дејвида Балфура (David Balfour, „St. Symeon of Thessalonika: A Polemical hesychast“, *Sobornost/Eastern Churches Review* 4:1, 1982), Џорџа Драгаша (*A Discourse on the Priesthood to a Pious Monk*, in *On the Priesthood and the Holy Eucharist (According to St. Symeon of Thessalonika, Patriarch Kallinikos of Constantinople and St. Mark of Ephesus)*, trans. George D), као и студију Димитрија Мпатрелоса (Μπαθρέλλος (Μέβαση τό συγγραφικό ἔργο τοῦ Ἁγίου Συμεὼν Θεσσαλονίκης († 1429), Ἐν πλῶ 2008), али и уводну студију критичког издања поменутог Стивен Хокс Типлса, уз предговор Роберта Тафта истом издању.

У издању Епархије жичке, међутим, имамо веома занимљив текст преводиоца др Дарка Крстића који говори о коришћењу Светога Писма у

делима Светог Симеона Солунског. Заправо, чињеница је да је традиционална византијска литургијска мистагогија укореена у Светом Писму. Када говоримо о начину и методама ерминије Светог Симеона јасно је да он изражава верност византијској традицији мистагошког тумачења и исказује одређену зависност од Дионисијевог корпуса рукописа, али и мистагогија Светога Максима Исповедника у својим тумачењима. Мада се препознају и слојеви дела Светог Германа Цариградског, Николе Кавасиле и Исидора Пелусиота. Стивен Хокс Типлс износи опаску да Свети Симеон Дионисијев корпус користи више од свих мистагога. Синтагма која најпрецизније описује Светог Симеона можда је она коју је изрекао познавалац његовог живота и дела, Дејвид Балфур, у једном од својих говора 1981. године и како је назвао једну од својих студија, а она гласи: полемички исихаста. Дакле, он је био усрдни припадник исихастичке школе и паламитске теологије. Али је такође био и борбеног и полемичког карактера нарочито према римокатолицима и монофизитима (Јерменима) критикујући неке одлике њихове богослужбене праксе, а кроз то и њихове погрешне теолошке поставке.

Када говоримо о досадашњим преведеним делима Светог Симеона на српски језик, можемо рећи да имамо само фрагментарне преводе дела Светог Симеона који говоре о Храму и Литургији, вршене из текста *Migne Patrologia Graeca 155* или пак преводе руских превода и издања. Таква су књиге: О храму Божијем и служитељима у њему, преводилац Монах Данило (Симић), Лио Горњи Милановац 2019, затим О Светој литургији; Књига о храму, преводилац Слободан Продић, Шибеник: Истина 2003. Та-

кође, ту је и фрагментарни превод дела О Светој Литургији из предлошка *Migne Patrologia Graeca 155* владике Атанасија Јевтића у капиталном делу Христос Нова Пасха. Међутим, до сада нисмо имали потпун превод два најважнија дела солунског оца са најпоузданијег извора. Постојећу празнику у патролошко-литургијској литератури покушавамо да попунимо овим критичким издањем Епархије жичке.

Посебан квалитет овом издању доносе индекси на крају књиге. Индекс библијских цитата и референци, индекс имена и индекс грчких термина и израза. Последњи представља и својеврсни речник кључних теолошких и литургијских термина језика Светог Симеона Солунског.

Као и свако критичко издање и ово је представљало саборни рад и у том контексту највећу захвалност упућујемо најпре др Дарку Крстићу за прегалаштво на преводу овог драгоценог текста, рецензентима проф. др Панајотису Скалцису, проф. др Ненаду Тупеши, проф. др Атанасиосу Атанасиадису, др Александру Стојановићу. Верујемо да ће ово трудовање послужити студентима Богословског факултета за прецизније проучавање дела овог светог оца и литургијчара, који је у исто време камен темељац литургије, али и кровни литургијчар византијске епохе. Такође, надамо се да ће како свештенослужитељима Цркве Христове, тако и лаосу, ова књига бити на корист у изграђивању и разумевању божанске Литургије и бољем разумевању симболике литургијског простора.

Протојереј др Слободан Јаковљевић,
уредник издаваштва Епархије жичке

КАД СУ ЉУДИ ПОСТАЈАЛИ ХРИШЋАНИ - НОВО ДЕЛО У ИЗДАВАШТВУ ЕПАРХИЈЕ ЖИЧКЕ

Српску теологију, у издаваштву Епархије жичке и благословом Високопреосвећеног Архиепископа и Митрополита жичког Господина др Јустина, обогатила је новоиздата монографија *Кад су људи њостајали хришћани*: Историјски развој хришћанске мисионарске методологије, аутора др Ведрана Голијанина – доцента на Православном богословском факултету „Свети Василије Острошки“ Универзитета у Источном Сарајеву. Уредници монографије су вероучитељ Милорад М. Васиљевић и протојереј др Слободан Јаковљевић. Рецензију књиге потписују проф. др Љубивоје Стојановић, проф. др Зорица Кубурић, проф. др Владан Бартула, проф. др Саша Шољевић.

Аутор кроз четири поглавља пружа свеобухватну историјску анализу разлога због којих су људи током различитих епоха примали хришћанство: у „ранохришћанском добу катакомбне Цркве, ери тзв. хришћанске васељене, колонијалном и савременом добу“ (9). Са теолошком и историјском прецизношћу, аутор истражује културне, друштвене и духовне факторе који су утицали на такве одлуке појединаца или заједница. Осим

изврсне аргументације, научној озбиљности ове монографије доприноси опширан одабир како домаће, тако и стране литературе. Поред језика који је лишен претераног академизма, чинећи тако књигу доступну свим читаоцима, писац на сликовит начин приближава тему коју анализира. Неоспорно је да је са оваквим делом, као и многим другим запаженим радовима, професор Голијанин пионир у систематичном бављењу мисиологијом међу богословима Српске Православне Цркве. Такође, мимо разлога за прихватање хришћанства, аутор се бави и мисионарском методологијом: „Уместо историје мисије, пред читаоцем се налази историјски преглед развоја хришћанске мисионарске методологије или, другим речима, прича о начинима на које су мисионари проповедали Христа нехришћанима и начинима на које су нехришћани реаговали на ову проповед“ (8).

У првом поглављу монографије, насловљеном *Vicisti, Galilaeae!* Галилејац који је покорио Рим, аутор описује како су хришћани користили јеврејску Библију (Стари Завет) да би убедили Јевреје да је Исус Христос обећани Месија. Потом, он објашњава

ВЕДРАН ГОЛИЈАНИН
КАД СУ ЉУДИ
ПОСТАЈАЛИ ХРИШЋАНИ

КАД СУ ЉУДИ ПОСТАЈАЛИ ХРИШЋАНИ

ва на који начин су хришћани паганску философију, религију и уметност тумачили Грцима и Римљанима као хришћанске – оне су, како су хришћани тврдили, садржавале тајанствене знакове који упућују на Христа. Аутор описује како је виђење императора Константина Великог, у којем му се на небу указао знак крста са поруком *In hoc signo vinces* (У овом знаку ћеш победити), било један од одлучујућих тренутака за прихватања хришћанства као слободне религије у Римској империји. Осим овог чуда, пут ка христијанизацији многих Римљана отворила су страдања хришћана. У делу се истиче како су мучеништва и храброст првих хришћана у суочавању са смрћу оставила снажан утисак на Римљане. Пагани су били задивљени спремношћу хришћана да дословно испуњавају Христове заповести о љубави према другима. У том

контексту, на пример, аутор износи задивљујуће примере хришћана који су током великих епидемија лечили болесне пагане одбачене од својих породица: „То је нарочито дошло до изражаја у катастрофалним епидемијама које су задесиле Римску империју, најпре у време тзв. Галенове куге (165–180), а онда и током тзв. Кипријанове куге (око 250–270)“ (43). Савременом хришћанском читаоцу, који је пре свега неколико година посведочио пандемију вируса корона, поступци његових предака могу бити повод за нове мисаоне рефлексије. Из тог разлога, индикативно је да се аутор бави увек актуелним темама – страдање слуге Господњег, услед разних неприлика, присутно је како у давнини, тако и данас.

У поглављу *Res publica Christiana*: Рађање хришћанске васељене аутор пише о даљем крштењу Римске импе-

рије и Европе. Он нарочито анализира сукобе између хришћанских вођа и крштених римских императора у дешавањима која су обликовала нову хришћанску државу. Такође, пише и о томе како је Римска империја, прихватајући нову веру, прогонила стару религију, те је тиме увела репресију у проповед Јеванђеља. У том светлу, истиче се да су прве монашке заједнице аутентично чувале хришћанску истину, а не насилни владари: „То је било време када се у пустињама Египта, Палестине и Сирије развило монаштво које ће постати најзначајнија мисионарска сила у историји хришћанства, неупоредиво доследнија изворним јеванђелским идеалима од државних службеника који су уништавали старе храмове и понекад убијали тврдокорне пагане“ (9). Насилну философију покрштавања „огњем и мачем“ усваја Карло Велики и многи други владари. Поглавље нуди увиде у парадоксалне аспекте християнизације једне државе. Рана Црква, која је била прогоњена, постала је инструмент прогона под велом нове државне религије. Аутор указује на конфликт између аутентичне вере и политичке моћи као средства принуде. Монашке заједнице су представљале тихи али снажни отпор насилној „евангелизацији“. Но, аутор указује и на то да су кроз историју извесни црквени поглавари приступали репресивној мисионарској философији: „Уништење демонских култова је схватано као дужност државе, мисионарски метод и чак као пастирска одговорност Цркве, па су неретко епископи били задужени да руше паганске храмове или да их претварају у цркве“ (86). Професор Голијанин доноси слику историјског хришћанства – чланови Цркве су светитељи, али и грешни људи, те је због тога оно сведочено на разне начине.

Поглавље *Lumen ad revelationem gentium*: Слуге Христове и господари света пружа казивање о крштавању неевропских народа од стране европских колонијалних сила. С тим у вези, аутор, на пример, пише о изузетно насилној проповеди хришћанства од стране Шпанаца на просторима Америке. Но, као у сваком поглављу, нису изостављени светли примери мисионара попут „заштитника Индијанаца“ Бартоломеа де Лас Касаса (1484–1566). У поглављу се анализирају и мисионарења Португалаца на Далеком истоку. Аутор посебно истиче чињеницу да су Португалци оживели стару идеју о тајним предзнацима Христа у паганској философији. Пажња је посвећена и проповеди хришћанства на Аљасци и у Русији: три светитеља, Филарет, Макарије и Инокентије, показују одлучност да се Библија преводи на народни језик, што ће изазвати отпор у црквеним круговима. Посебно је интересантан начин проповеди хришћанства у Јапану и Кини. Аутор о Кинезима пише: „Као некад Јеврејима (1 Кор 1, 23), крст Христов је Кинезима био саблазан, па је ово „контроверзно“ учење чувано за последње кораке адаптације“ (181). Анализирајући 17. век у Јапану, који је обележен свирепим прогонима хришћана, аутор о Јапанцима бележи: „Оставши без мисионара, јапански обраћеници повукли су се у катакомбне заједнице. У њиховом случају видимо пример самосталне адаптације, без страног надзора, због које их многи Европљани уопште не би сматрали хришћанима“ (187). У светлости наведеног, читаоци ће пронаћи фасцинантне податке о јапанским „киришитанима“ (хришћанима) или „какуре киришитанима“ (тајним хришћанима). Дакле, професор Голијанин успева да истакне комплексност мисионарских напора, који чес-

то нису били искључиво вођени верским идеалима, већ и колонијалним амбицијама. Свака од ових прича открива изазове мисионарства, али и снагу хришћанске вере која се укоренила у различитим културним срединама. У том контексту, похвално је и то што монографија пружа историју мисионарства која доприноси разумевању односа између религије, културе и политике.

Поглавље насловљено *Per aspera ad astra*: И врата пакла неће је надвладати садржи наратив о крају великих православних мисија, а у питању су пропаст кинеске мисије и краткотрајне Кинеске Православне Цркве. Аутор апострофира то да је занемаривање наслеђа Кирила и Методија довело до поткопавања кинеске православне заједнице. Такође, пишући о личностима попут Чарлса Дарвина, проучава разлог сумње у хришћанског Бога. Један од тих разлога јесте чињеница страдања невиних људи: „Дарвин је сумњао, и то пре на основу чињенице страдања недужних бића него на основу своје теорије“ (242). Вечито актуелно питање теодикеје (зашто Бог допушта страдања ако је сведобар и свемоћан?) присутно је у овом поглављу. Читаоци, који се у животу неоспорно сусрећу са животним неприликама, могу пронаћи многа корисна запажања писца. Осим наведеног, писац монографије наводи и то колико је дестабилизацији хришћанства допринео научни атеизам. Он наводи да је могућа сарадња религије и науке те да су многи научници увидели да је атеизам лош и депресиван, што их је потом вратило хришћанству. Такође, описује се прелазак у хришћанство у 20. и 21. веку, како индивидуа, тако и разних заједница. Аутор пише: „Рувим Спартас, Артур Гатуна, Питер Гилквист, Мојсије Бери, Поликарп и

Климент Нехамаја – сва ова имена су, нажалост, претежно непозната европским православцима, иако би требало да нам говоре много о нашој сопственој Цркви“ (274–275). Голијанин, кроз све наведене личности, позива читаоце на дубље разматрање и личну рефлексију о хришћанском животу данас. Интердисциплинарни приступ у писању, фокус на маргинализоване личности, рефлексије о савременим изазовима и нагласак на дијалогу између науке и религије, чине ово поглавље релевантним и изузетно актуелним – што је случај и са свим претходним.

Коме је заправо ова књига потребна? Аутор објашњава да је ова књига намењена студентима православног богословља, али и људима који нису школовани теолози, а желе сазнати због чега су њихови преци постали хришћани. Такође, монографија је „писана као прилог православној мисиологији“ (8). На 303 стране Голијанин читалачкој јавности доноси монографију која се чита у једном даху. Дело представља одличан темељ за развој савременог мисионарског богословља – како на академском плану, тако и на практичном. Аутор својом пажњом према историјским, културним и духовним чињеницама успева да створи дело које не само информише, већ и инспирише на даље истраживање у области православне мисиологије.

Вероучитељ Милорад М. Васиљевић

ЛЕТОПИС БОГОСЛУЖЕЊА АРХИЕПИСКОПА И МИТРОПОЛИТА ЖИЧКОГ ГОСПОДИНА Г. ДР ЈУСТИНА

ОД 19. АВГУСТА/1. СЕПТЕМБРА
ДО 13/26. НОВЕМБРА 2024. ГОДИНЕ

✦ ✦ ✦

19. август/1. септембар (Недеља 10. по Духовима. Свети мученик Андреј Стратилат и остали)

Његово Високопреосвештенство Архиепископ и Митрополит жички г. Јустин служио је Свету Архијерејску Литургију у Храму Живоносног Источника Пресвете Богородице у Врњачкој Бањи.

✦ ✦ ✦

25. август/7. септембар (Пренос моштију Светог апостола Вартоломеја; Свети апостол Тит)

Митрополит жички је саслуживао Његовој Светости Патријарху српском г. Порфирију у Саборном храму Светог архангела Михаила у Београду на свечаном чином наречења високодостојног архимандрита Тихона за Епископа моравичког, викара Патријарха српског.

✦ ✦ ✦

26. август/8. септембар (Недеља 14. по Духовима. Свети мученици Адријан и Наталија)

Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије је началствовао Светом Архијерејском Литургијом у Храму Светог Саве у Београду и свечаним чином хиротоније изабраног и нареченог високодостојног архимандрита Тихона за Епископа моравичког. Патријарху је саслуживао Архиепископ и Митрополит жички Г. Јустин са браћом Архијерејима.

✦ ✦ ✦

29. август/11. септембар (Усековање главе Светог Јована Крститеља)

Његово Високопреосвештенство Архиепископ и Митрополит жички Г. Јустин служио је Свету Архијерејску Литургију у Храму Светог Саве у Краљеву.

✦ ✦ ✦

1/14. септембар (Црквена Нова година; Преподобни Симеон Столпник)

Митрополит жички Господин Јустин началствовао је евхаристијским сабрањем у Катедралном храму Светог Саве у Краљеву. У току Свете Литургије рукоположен је ђакон Милан Попадић у чин презвитера.

2/15. септембар (Недеља 12. по Духовима. Свети мученик Мамант; Свети Јован Посник; Сабор Српских Светитеља)

Архипастир жичког трона Митрополит Јустин началствовао је Светом Архиепископском Литургијом у Богородичиној Цркви Манастира Студенице и том приликом рукоположио ђакона Милоша Јанковића у свештенички чин.

8/21. септембар (Рођење Пресвете Богородице – Мала Госпојина)

Његово Високопреосвештенство Архиепископ и Митрополит жички Г. Јустин служио је Свету Архиепископску Литургију у Светосавском храму у Краљеву уз молитвено присуство г. Нектарија, Митрополита Крфа, Паксона и Диапontiјских острва атинске Архиепископије. У току Литургије, Митрополит Јустин је рукоположио дугогодишњег ђакона при Саборном храму Стефана Милошевског у чин презвитера.

9/22. септембар (Недеља 13. по Духовима – пред Воздвижење. Свети праведни богородитељи Јоаким и Ана; Свети мученик Северијан)

Митрополит Јустин је саслуживао Његовој Светости Патријарху српском Г. Порфирију у Храму Светог Саве У Београду на Светој Литургији поводом свечаног чина хиротоније изабраног и нареченог високодостојног архимандрита Пајсија у чин Епископа диоклијског, викара Митрополита црногорско-приморског.

14/27. септембар (Воздвижење часног Крста - Крстовдан)

У Манастиру Вујан прослављен је спомен на проналазак и часно Воздвижење Часнога Крста. Архиепископ и Митрополит жички Г. Јустин је служио Свету Архијерејску Литургију. У наставку Високопреосвећени је одслужио парастос своје брату по телу протојереју Дејану Стефановићу.

22. септембар/5. октобар (Свети свештеномученик Фока; Свети пророк Јона - Задушнице)

У спомен преминулих праотаца и православних хришћана Високопреосвећени је служио Свету Архијерејску Литургију у Храму Светог Саве у Краљеву.

23. септембар/6. октобар (Недеља 15. по Духовима. Зачеће Светог Јована Претече и Крститеља)

Храм у Севојну имао је част да Светом Архијерејском Литургијом началствује Његово Високопреосвештенство Архиепископ и Митрополит жички Господин Јустин. Митрополит је на Малом входу старешину Храма Светог архангела Гаврила у Севојну протонамесника Владимира Кораћа одликовао протојерејским чином, а у наставку је рукоположио дипломираног мастер теолога Ненада Зекавицу у чин ђакона.

✠ ✠ ✠

✠ ✠ ✠
✠ ✠ ✠

24. септембар/7. октобар (Света првомученица Текла; Преподобни Симон Монах; Свети краљ Владислав и Преподобни Давид Српски)

Архиепископ и Митрополит жички је са братијом свештене обитељи Манастира Студенице, служитељима из Епархије жичке и верним народом прославио Преподобног Симона Монаха служивши Свету Архијерејску Литургију у Богородичиној Цркви. По заамвоној молитви извршено је освећење славског колача и жита. Митрополит жички и игуман студеничке лавре је са братијом припремио послужење и славски ручак.

30. септембар/13. октобар (Недеља 16. по Духовима. Свети свештеномученик Григорије; Свети Михаил Кијевски)

У Храму Светог Саве у Краљеву Митрополит жички Г. др Јустин служио је Свету Архијерејску Литургију. У току Литургије Високопреосвећени је рукоположио ужичког вероучитеља Радоша Батаковића у ђаконски чин.

✠ ✠ ✠

1/14. октобар (Покров Пресвете Богородице)

Његово Високопреосвештенство Архиепископ и Митрополит жички Г.

Јустин је служио Свету Архијерејску Литургију у Храму Покрова Пресвете Богородице у селу Луке надомак Ивањице, поводом стогодишњег јубилеја од оснивања овог храма. На почетку Литургије освештан је звоник који је подигнут код самог храма, као и иконе на улазној капији порте, а по завршетку пререзан је и славски колач.

6/19. октобар (Свети апостол Тома – Томиндан)

Свету Архијерејску Литургију у Светосавском храму у Краљеву служио је Његово Високопреосвештенство Митрополит жички господин Јустин. По Великом входу Митрополит је рукоположио ужичког ђакона Дарка Јараковића у чин презвитера.

7/20. октобар (Недеља 17. по Духовима. Свети мученици Сергије и Вакхо - Срђевдан)

Његово Високопреосвештенство је начинио канонску посету Храму Светог великомученика кнеза Лазара

на брду Љубићу и служио Свету Архијерејску Литургију поводом 11 година од освећења овог храма. У току Литургије, ивањичког ђакона Тихомира Костића, Митрополит је рукоположио у презвитерски чин.

13/26. октобар (Свети мученик Карп; Света мученица Злата Мегленска; Света мученица Босиљка Пасјанска)

Архиепископ и Митрополит жички Г. Јустин служио је Свету Архијерејску Литургију у Храму Светих апостола Петра и Павла у Мрчајевцима и том приликом Митрополит је рукоположио чачанског ђакона Марка Милошевића у презвитерски чин.

14/27. октобар (Преподобна мати Параскева – Света Петка)

Евхаристијским сабрањем начествовао је Митрополит Јустин у Манастиру Вољавчи поводом славе манастирског храма. По заамвној молитви је осветио и преломио славски

колач са игуманијом ове Свете обитељи монахињом Теодором.

18/31. октобар (Свети апостол и јеванђелист Лука; Свети Петар Цетињски)

Високопреосвећени је служио Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Светог Саве у Краљеву. Дипломираног мастер теолога Стефана Јовановића из Чачка, Владика је рукоположио у свештени чин ђакона.

20. октобар/2. новембар (Свети великомученик Артемије; Преподобни Герасим Кефалонијски - Задушнице)

Митрополит је служио Свету Архијерејску Литургију у Манастиру Вујну, а у продужетку је служен парастос на манастирском гробљу.

21. октобар/3. новембар (Недеља 19. по Духовима. Преподобни Иларион; Свети Иларион Мегленски; Свети Висарион Исповедник)

Његово Високопреосвештенство је служио Свету Архијерејску Литургију у Храму Успенија Пресвете Богородице у Јошаничкој Бањи. Владика је уручио орден Светог краља Милутина брачном пару Зорану и Марији Радосављевић из Београда за несебичну љубав коју исказују према Светој Цркви, а особито на обнови храма у Јошаничкој Бањи.

26. октобар/8. новембар (Свети великомученик Димитрије – Митровдан)

Архиепископ и Митрополит жички Господин Јустин служио је Свету Архијерејску Литургију у Манастиру Згодачици поводом манастирске славе. У наставку је Митрополит пререзао славски колач са игуманом ове Свете обитељи протосинђелом Стефаном.

28. октобар/10. новембар (Недеља 20. по Духовима. Свети мученик Терентије; Свети Арсеније Сремац, Архиепископ српски)

Литургијским сабрањем у Храму Светог Саве у Краљеву началствовао је Високопреосвећени Митрополит Јустин и том приликом рукоположио у свештени чин ђакона дипломираног мастер теолога Алексу Грујичића из Краљева.

30. октобар/12. новембар (Свети краљ Милутин; Преподобни Теоктист и Јелена; Свети Варнава Хвостански Исповедник)

Митрополит Јустин началствовао је евхаристијским сабрањем у Храму Светог Ахилија у Ариљу поводом ктиторске славе. Високопреосвећени је осветио иконе у припрати храма, а по завршетку пререзан је и славски колач.

3/16. новембар (Обновљење Храма Светог великомученика Георгија - Ђурђиц)

Високопреосвештени Архиепископ и Митрополит жички Г. Јустин служио је Свету Архијерејску Литургију у Храму Светог великомученика Георгија у Ужицу, поводом јубилеја 180 година од освећења овога Храма. У току Свете Литургије, Црква Хри-

стова је добила и новог ђакона, дипломираног теолога Стефана Стевановића из Љутовнице.

4/17. новембар (Недеља 21. по Духовима. Преподобни Јоаникије Велики; Свети свештеномученик Никандар)

Поводом два века од оснивања Храма Свете Тројице у Краљеву служена је Света Архијерејска Литургија којом је началствовао Његово Високопреосвештенство Архиепископ и Митрополит жички Господин Јустин уз саслуживање архимандрита Дамјана (Цветковића) и свештенства из Епархије жичке.

8/21. новембар (Сабор Светог Архангела Михаила – Аранђеловдан)

У Храму Светог Саве у Краљеву Високопреосвећени је служио Свету Архијерејску Литургију на којој је прослављајући своју Крсну славу преломио славски колач са Архијерејским намесником жичким Сашом Ковачевићем и свима присутнима. Радост сабрања употпунило је и рукоположење јерођакона Авакума (Проковића), сабрата Манастира

Вујна, у чин јеромонаха. Након резања славског колача и благодарења Господу, уприличена је трпеза љубави за све госте.

11/24. новембар (Недеља 22. по Духовима. Свети мученик Мина; Свети краљ Стефан Дечански - Мратиндан)

Прослављајући Светог великомученика Мину и Светог краља Стефана Дечанског, у Храму цара Константина и царице Јелене у Коњевићима, служена је Света Архијерејска Литургија којом је началствовао Његово Високопреосвештенство Архиепископ и Митрополит жички Господин Јустин, који је сабрата Манастира Вујна, Арона (Мацановића), рукоположио у јерођаконски чин

13/26. новембар (Свети Јован Златоусти, Патријарх цариградски)

Свету Архијерејску Литургију у Манастиру Преображења Господњег под Овчаром служио је Високопреосвећени Митрополит Јустин и том приликом сабрата Свете обитељи преображењске, Херувима (Новаковића), рукоположио у чин јерођакона.

Приредио:
ђакон Стефан Симић

НОВА ИЗДАЊА ЕПАРХИЈЕ ЖИЧКЕ

